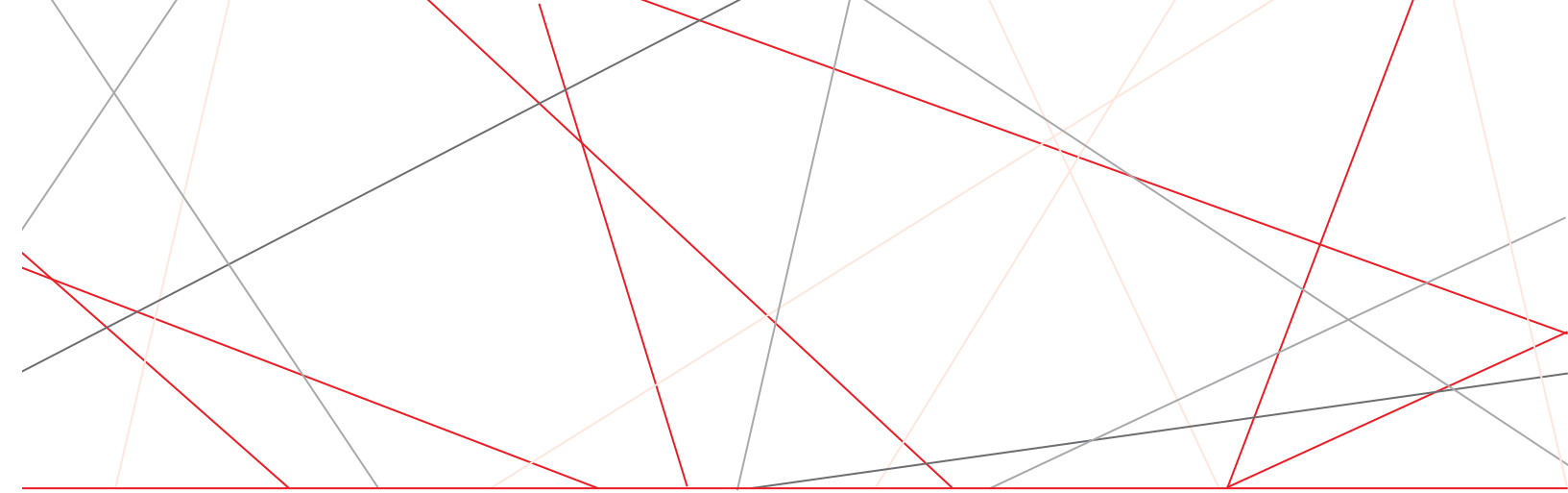


MANUALIA UNIVERSITATIS STUDIORUM ZAGREBIENSIS

UDŽBENICI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU







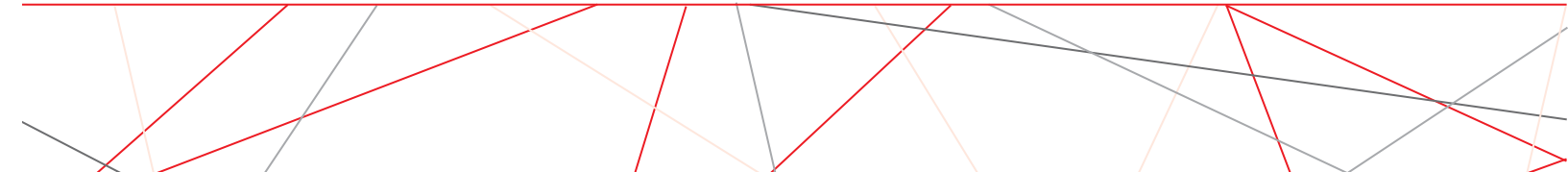
**Doc. dr. sc. Ivana Barišić
Mateja Brozović, mag. oec.
Doc. dr. sc. Nikolina Dečman
Doc. dr. sc. Ana Ježovita
Doc. dr. sc. Ana Novak
Doc. dr. sc. Ivana Pavić**

računovodstvo I

PRIRUČNIK ZA VJEŽBE

**Redaktorica:
Doc. dr. sc. Nikolina Dečman**

**Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
Zagreb, 2016.**





**HRVATSKA ZAJEDNICA RAČUNOVOĐA
I FINANCIJSKIH DJELATNIKA
Zagreb, Jakova Gotovca 1/II**

Za Izdavača:

mr. sc. Bogomil Cota

Predsjednik Izdavačkog savjeta:

prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević

Redaktorica:

doc. dr. sc. Nikolina Dečman

Recenzenti:

doc. dr. sc. Sanja Sever Mališ
izv. prof. dr. sc. Robert Zenzerović

Korektor:

Damir Maligec

Grafičko i likovno rješenje korice:

doc. dr. sc. Ana Ježovita

Grafičko oblikovanje i prijelom:

doc. dr. sc. Ana Ježovita
Gordana Vinter, Sveučilišna tiskara

Tisak:

Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-277-108-4

Odluka o statusu sveučilišnog udžbenika donesena je na sjednici Senata Sveučilišta u Zagrebu održanoj 13. rujna 2016. godine, Klasa: 032-01/16-01/27; Urbroj: 380-061/252-16-4

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem 000944461, ISBN broj je 978-953-277-108-4

Sadržaji predstavljeni u ovom priručniku zajedno s onima prezentiranim u udžbeniku “Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe” čine cjelinu i predstavljaju cjelokupno nastavno gradivo za kolegij Računovodstvo I. Sadržaj ovog priručnika prilagođen je ponajprije nastavnom planu i programu kolegija Računovodstvo I koji se predaje u sklopu integriranog sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog studija na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a čini dio gradiva koji se ranije izučavao u okviru kolegija Računovodstvo na preddiplomskom sveučilišnom studiju. Budući da je materija računovodstva vrlo složena, onima koji se po prvi puta susreću s računovodstvenom terminologijom posebno je važno razumjeti logiku računovodstva i računovodstvenog evidentiranja poslovnih događaja, a tek onda se upoznavati s računovodstvenim procesuiranjem složenijih poslovnih procesa poduzeća. Stoga je iskorištena pogodnost činjenice da se uvodi integrirani sveučilišni studij i predlažu novi nastavni planovi i programi te je složena računovodstvena materija podijeljena na dva dijela odnosno sadržaj kolegija Računovodstvo sada je podijeljen na dva kolegija (Računovodstvo I i Računovodstvo II). Iako je ovo prvo izdanje priručnika pod nazivom “Računovodstvo I – Priručnik za vježbe” valja istaknuti kako se ovaj priručnik naslanja na ranija tri izdanja priručnika pod nazivom “Računovodstvo – Priručnik za vježbe” (Prvo izdanje, 2003. godine, redaktor: prof. dr. sc. Boris Tušek; Drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, 2004. godine, redaktor: prof. dr. sc. Boris Tušek; Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, 2010. godine, redaktor: izv. prof. dr. sc. Hrvoje Perčević) s naglaskom kako je sadržaj ovog priručnika produbljen i proširen s novim temama u području financijskog izvještavanja koje su potkrijepljene s mnogobrojnim primjerima.

Svrha ovog priručnika je na sveobuhvatan, jednostavan i praktičan način približiti čitatelju osnove financijskog izvještavanja i računovodstvene evidencije tipičnih poslovnih događaja koji se pojavljuju u gotovo svim uslužnim, trgovačkim ili proizvodnim poduzećima, ne opterećujući se funkcionalnim procesima niti posebnim tretmanom pojedinih transakcija. Posebnost ovog priručnika, koja će vjerujemo doprinijeti njegovoj kvaliteti i široj primjeni, ogleda se u brojnim primjerima za vježbu koji su detaljno obrazloženi i sistematizirani na način da se polazi od najjednostavnijih prema sve složenijim primjerima uvijek imajući u vidu cjelinu, a to je izvještavanje o nastalim poslovnim događajima putem financijskih izvještaja za koje se nerijetko ističe da su nositelji informacija o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća.

Priručnik se sastoji od pet cjelina. U prvom poglavlju razmatraju se temeljne računovodstvene kategorije – elementi financijskog položaja i uspješnosti poslovanja, a to su imovina, obveze, kapital, prihodi, rashodi i rezultat poslovanja. Pored navedenog, prikazana je i njihova međusobna povezanost i uvjetovanost. Drugo poglavlje obuhvaća osnovnu računovodstvenu jednadžbu i pravila evidentiranja poslovnih događaja u računovodstvu. Drugim riječima, obrađuje se sustav dvojnog knjigovodstva uz jasno definiranje pravila evidentiranja na knjigovodstvenim kontima aktive, pasive, prihoda i rashoda. Treće poglavlje posvećeno je problematici financijskog izvještavanja gdje se posebno za svaki od temeljnih financijskih izvještaja (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje) obrazlaže struktura i sadržaj pojedinog izvještaja. Posebna pozornost posvećena je sastavljanju pojedinačnih financijskih izvještaja na temelju prethodno evidentiranih poslovnih događaja u poslovnim knjigama. Pored navedenog, u trećem poglavlju se dodatno naglašava i detaljno analizira međusobna povezanost između temeljnih financijskih izvještaja poduzeća. U četvrtom poglavlju je dužna pažnja posvećena računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama kao neizostavnim elementima računovodstvenog procesuiranja poslovnih događaja koji bitno utječu na kvalitetu financijskog izvještavanja. Budući da rezultati „zapisani“ u financijskim izvještajima uvelike ovise o primijenjenim politikama te izvršenim procjenama od strane menadžmenta, razmatran je njihov utjecaj na financijsko izvještavanje uz poseban naglasak na područja od iznimne važnosti za gotovo sva poduzeća, a to su područja vrednovanja dugotrajne imovine, zaliha, potraživanja, obveza, dugoročnih rezerviranja te priznavanja prihoda. Posljednje peto poglavlje obuhvaća računovodstveno praćenje tipičnih poslovnih događaja i sastavljanje svih temeljnih financijskih izvještaja

ovisno o djelatnosti poduzeća pri čemu je razmatrana računovodstvena evidencija u poduzeću koje se bavi pružanjem usluga, trgovinom ili proizvodnjom. Pri evidentiranju poslovnih događaja u glavnoj knjizi nisu korišteni brojevi (šifre) konta već se koriste samo njihovi nazivi. Jedan od razloga takvom pristupu može se pronaći u težnji da sadržaj (suština) nadvlada formu.

Autori se zahvaljuju svima koji su na bilo koji način pridonijeli objavljivanju ovog priručnika. Ponajprije iskazujemo zahvalnost i poštovanje prema našim mentorima, sveučilišnim profesorima koji su uvelike doprinijeli kvaliteti našeg znanja koje smo nastojali prenijeti našim studentima i putem ovog priručnika. Primarni motiv za pisanje ovog priručnika su zasigurno naši studenti. Stoga naše zahvale idu upravo njima koji nas kontinuirano potiču na unapređenje kvalitete nastavnih materijala. Posebnu zahvalnost upućujemo recenzentima, doc. dr. sc. Sanji Sever Mališ i izv. prof. dr. sc. Robertu Zenzeroviću, na korisnim sugestijama, primjedbama i savjetima prilikom pripreme i pisanja ovog priručnika. Autori se zahvaljuju i nakladniku priručnika, Hrvatskoj zajednici računovođa i financijskih djelatnika što je i ovoga puta prepoznao važnost objave znanstvene i stručne računovodstvene literature. Ovim putem se zahvaljujemo i našim obiteljima na razumijevanju te bezuvjetnoj podršci u radu.

Iskreno se nadamo da će priručnik ispuniti očekivanja čitatelja te da će olakšati razumijevanje složene i sveobuhvatne problematike financijskog izvještavanja ponajprije studentima ekonomskih i srodnih fakulteta, ali istovremeno vjerujemo da će ova publikacija pobuditi interes i šire poslovne javnosti koja se u svom poslovanju oslanja na računovodstvene informacije. Pozivamo čitatelje da iznesu svoje primjedbe, prijedloge i savjete za dodatnim unapređenjem kvalitete priručnika koje ćemo prihvatiti sa zahvalnošću.

Redaktorica

Predgovor	V
1. ELEMENTI FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA (Ana Ježovita)	1
1.1. Imovina, obveze i kapital – elementi financijskog položaja (Ana Ježovita)	3
1.1.1. Imovina	3
1.1.2. Izvori imovine	6
1.1.3. Struktura bilance	8
1.1.4. Specifičnosti financijskih instrumenata poduzeća	10
1.1.5. Jednakost imovine i izvora imovine	11
1.2. Prihodi, rashodi i rezultat poslovanja – elementi uspješnosti poslovanja (Ana Ježovita)	12
1.3. Povezanost elemenata financijskih izvještaja (Ana Ježovita)	14
1.4. Zadaci za vježbu – s rješenjima (Ana Ježovita)	16
2. PRAVILA EVIDENTIRANJA POSLOVNIH DOGAĐAJA U RAČUNOVODSTVU (Ivana Barišić, Ivana Pavić)	21
2.1. Osnovna računovodstvena jednadžba (Ivana Pavić)	22
2.2. Pravila evidentiranja na knjigovodstvenim kontima – sustav dvojnog knjigovodstva (Ivana Barišić)	36
2.2.1. Otvaranje knjigovodstvenih konta	36
2.2.2. Pravila evidentiranja na kontima aktive i pasive	38
2.2.3. Pravila evidentiranja na kontima prihoda i rashoda	41
2.2.4. Zaključak knjigovodstvenih konta	44
2.3. Zadaci za vježbu – s rješenjima	45
2.3.1. Osnovna računovodstvena jednadžba (Ivana Pavić)	45
2.3.2. Pravila evidentiranja na knjigovodstvenim kontima (Ivana Barišić)	49
3. SASTAVLJANJE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA (Ivana Barišić, Mateja Brozović, Nikolina Dečman, Ana Novak)	53
3.1. Sastavljanje bilance – izvještaja o financijskom položaju (Mateja Brozović)	54
3.1.1. Struktura i sadržaj bilance – izvještaja o financijskom položaju	54
3.1.2. Početna bilanca, otvaranje konta na temelju početne bilance i unos početnog stanja na konta	61
3.1.3. Evidencija poslovnih događaja, sastavljanje bruto bilance i zaključne bilance	63
3.1.4. Bilančne promjene	75
3.2. Sastavljanje računa dobiti i gubitka – izvještaja o uspješnosti poslovanja (Nikolina Dečman)	82
3.2.1. Struktura i sadržaj računa dobiti i gubitka	82
3.2.2. Povezanost računa dobiti i gubitka i bilance	85
3.2.3. Metode sastavljanja računa dobiti i gubitka	91
3.2.4. Evidencija poslovnih događaja i sastavljanje računa dobiti i gubitka	95
3.3. Sastavljanje izvještaja o novčanim tokovima (Ivana Barišić)	107
3.3.1. Struktura i sadržaj izvještaja o novčanim tokovima	107
3.3.2. Metode sastavljanja izvještaja o novčanim tokovima	109
3.3.3. Evidencija poslovnih događaja i sastavljanje izvještaja o novčanim tokovima	117

3.4. Sastavljanje izvještaja o promjenama kapitala (Mateja Brozović)	123
3.4.1. Struktura i sadržaj izvještaja o promjenama kapitala	124
3.4.2. Primjer sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala.....	126
3.5. Sastavljanje bilješki uz financijske izvještaje (Nikolina Dečman)	134
3.5.1. Struktura i sadržaj bilješki uz financijske izvještaje	134
3.5.2. Primjer sastavljanja bilješki uz financijske izvještaje	134
3.6. Analiza odnosa i veza između financijskih izvještaja (Ana Novak)	142
3.7. Zadaci za vježbu – s rješenjima	152
3.7.1. Sastavljanje bilance (Mateja Brozović)	152
3.7.2. Sastavljanje računa dobiti i gubitka (Nikolina Dečman).....	167
3.7.3. Sastavljanje izvještaja o novčanim tokovima (Ivana Barišić)	182
3.7.4. Sastavljanje izvještaja o promjenama kapitala (Mateja Brozović)	191
3.7.5. Sastavljanje bilješki uz financijske izvještaje (Nikolina Dečman)	196
3.7.6. Sastavljanje i analiza povezanosti cjelovitog seta financijskih izvještaja (Ana Novak).....	211
4. PRIMJENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I PROCJENA (Ana Novak, Ivana Pavić)	225
4.1. Primjena računovodstvenih politika (Ana Novak)	226
4.1.1. Primjena računovodstvenih politika na području dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine	226
4.1.2. Primjena računovodstvenih politika na području zaliha.....	230
4.1.3. Primjena računovodstvenih politika na području potraživanja.....	233
4.1.4. Primjena računovodstvenih politika na području dugoročnih rezerviranja	234
4.1.5. Primjena računovodstvenih politika na području priznavanja prihoda.....	237
4.2. Primjena računovodstvenih procjena (Ivana Pavić)	238
4.2.1. Primjena računovodstvenih procjena na području dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine	239
4.2.2. Primjena računovodstvenih procjena na području zaliha	249
4.2.3. Primjena računovodstvenih procjena na području potraživanja i obveza	252
4.2.4. Primjena računovodstvenih procjena na području dugoročnih rezerviranja.....	256
4.2.5. Primjena računovodstvenih procjena na području priznavanja prihoda	264
4.3. Zadaci za vježbu – s rješenjima	267
4.3.1. Primjena računovodstvenih politika (Ana Novak).....	267
4.3.2. Primjena računovodstvenih procjena (Ivana Pavić).....	271
5. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE TIPIČNIH POSLOVNIH DOGAĐAJA I SASTAVLJANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA OVISNO O DJELATNOSTI PODUZEĆA (Mateja Brozović, Ana Ježovita)	293
5.1. Računovodstvena evidencija u poduzeću koje se bavi uslugama (Mateja Brozović)	280
5.2. Računovodstvena evidencija u poduzeću koje se bavi trgovinom (Mateja Brozović)	294
5.3. Računovodstvena evidencija u proizvodnom poduzeću (Ana Ježovita)	307
5.4. Zadaci za vježbu – s rješenjima	368
5.4.1. Sastavljanje seta financijskih izvještaja poduzeća uslužne djelatnosti (Mateja Brozović) ..	368
5.4.2. Sastavljanje seta financijskih izvještaja poduzeća djelatnosti trgovine (Mateja Brozović)	378
5.4.3. Sastavljanje seta financijskih izvještaja proizvodnog poduzeća (Ana Ježovita).....	391
POPIS LITERATURE	436
BILJEŠKE O AUTORIMA	438